

# Sveriges Artillerimuseum i Kristianstad

På TIFF-läsarnas färd genom Sveriges Militärhistoriska Arv (SMHA) har vi nu hunnit till Artillerimuseet i Kristianstad. Här får vi information om museet och guidning genom en månghundraårig utveckling av våra artillerisystem av museichefen Leif Mårtensson. Leif har också lovat oss en artikel om Haubits 77, så mer spännande artillerihistoria i nästa nr av TIFF.



Text och foto: Leif Mårtensson

## SKANSEN KLINTABERG

**Museet för hela Sverige.** När beslut kom om att Wendes artilleriregemente, (A 3), 1994 skulle flyttas till Hässleholm kom museifrågan upp. Det fanns tidigare inte något regementsmuseum. Hela Kristianstads centrum påminde om gamla A 3 vilket ansågs tillräckligt. En ideell förening Wendes Militärhistoriska Förening (WMF) bildades 1993. Det fattades då ett beslut, som visade sig bli avgörande för framtiden, att i Kristianstad inrätta ett länge saknat Artilleriets museum omfattande hela den tekniska funktionen och inte ett regementsmuseum.

Det bör påminnas om att nuva-

rande Armémuseum i Stockholm intill 1932 var landets Artillerimuseum vilket starkt påverkar innehållet i dess äldre samlingar. Vi fick i Norra Åsum en plats i torr och fin miljö vilket tidigare varit en del av A 3 förrådsområde.

### Militärhistoriskt arv

Den statliga utredningen ca 2005, "Försvaret i förvar", med uppgift att leta fram ett militärhistoriskt arv att bevara för framtiden efter alla nedläggningar, ville ha kvar det som var av nationellt intresse och inte lokalt bundet. Vårt museum klarade de ställda kraven. Vi kom med i den

exklusiva skaran som blev Sveriges militärhistoriska arv som samlades tillhörande Statens Försvarshistoriska Museer (SFHM) under Kulturdepartementet. Samlingarna har utökats så att de nu representerar en nationell teknisk *Rikssamling*, den enda i landet av det tekniska systemet indirekt eld. Artilleriet har över tiden alltid tillhört det mest tekniskt avancerade truppslaget i armén. Föremål tillkommer fortlöpande. Efter Armémuseum, innehåller museet idag, en av de största försvarshistoriska samlingarna i landet. Vi täcker tidsperioden från 1800 fram till våra dagar.







6-pundig kanon m/1795 för Wendes Ridande artilleri, typ Carl von Cardell.



Utvecklingen av centralinstrument från handdrivet via mekaniska till senare tiders datoriserade.

### Verksamheten

Namnet blev **Artillerimuseet**, som blev artilleriets truppslagsmuseum. Museet biträder SFHM med hantering av eldrörsvapen över landet genom att ha tekniskt utbildad personal. Verksamheten har ett starkt aktivt ideellt "arbetarstöd" från mer än 30 av medlemmarna, vid arrange-

mang många fler. Museet har de senaste åren tagit steg mot ett alltmer välinrättat museum genom nyordnade lokaler, skyltning, presentation av samlingarna samt nya utställningar. Färdigt är det inte och skall heller inte bli. Mottot är vidareutveckling. Grunden är att bevara och utveckla det historiskt tekniska och organisa-

toriska kulturarvet avseende indirekt eld samt att bygga upp och vidmakthålla kunskaper om detta. Vi vill belysa, även för en yngre publik, försvarets betydelse som medfört att vi så länge kunnat leva i fred. Vi kopplar ihop historien med nutiden och framtiden. Vår strävan är att bli Nordens största artillerimuseum. >>>



Stort intresse visas för vår största kanon, 15,5 cm bandkanon.



En tre-tons bandtraktor under avlastning från sin speciella tippkärren av halvbandtraktor.





Två trotjänare, en gengasbil och en "rundnos" från början av 40-talet. Alla museets fordon är körklara.

Den klassiske fältmässige eldledaren redo för insats.

## SAMLINGARNA

Samlingarna har stor bredd och omfattar främst:

- teknisk utrustning för tiden från ca 1800 till nutid,
- ca 120 eldrörsvapen: kanoner, haubitser, granatkastare, mörsare och pansarvärnskanoner, inklusive instrument och många verktygs- och reservdelssatser (alla Bofors armépjästyper finns representerade),
- ca 40 motorfordon: bilar, bandfordon och motorcyklar kopplade till artilleriets organisation, samtliga körklara. Huvudintresset är 1940-talet,
- ca 20 hästfordon tillhörande artilleriets organisation,
- åskådningsammunition från 1600-talet och framåt,
- sambandsmateriel, främst för artilleriet och armén upp till nivån regemente/brigad samt en egen aktiv kortvågsstation,
- instrument och utrustning för eldlednings- och batteriplatstjänst, fältmåttjänst, artilleriunderrättelsetjänst inklusive radarstationer,
- personlig utrustning inklusive en mycket stor specialsamling uniformsmärken, gradbeteckningar och knappar för hela försvarsmakten,
- utrustningar tillhörande hantverk, sjukvård, utbildning och förläggning.
- Ett militärhistoriskt referensbibliotek på ca 15 000 band/handlingar etc vilket hösten 2016 avses att öppnas för forskning. En unik katalog i text och bild finns, främst över tunga vapen och fordon.

## Årlig specialutställning

Varje år sätts upp en stor specialutställning: för 2015 valde vi minnet av Andra Världskriget för 70-75 år sedan. Vårt namn blev: *"Det sista stora kriget, om Andra världskriget och Sverige"*. För 2016 planeras en utställning om den allmänna värnplikten.

## Uppvisningsenhet för artilleriet

Museet är det enda inom SFHM som också har verksamheter inom Riksförbundet Sveriges Militärkulturhistoriska Förening. Denna organisation uppstod på 1990-talets slut, efter en samling i Kristianstad genom WMF, av ideella



Ett unikt ekipage av en 21 cm haubits m/17 med sin eldrörsvagn.





Rör från enkla av trä från äldsta tid till nutida tekniska underverk.

föreningar knutna till försvarets traditioner och kultur. Mest kända då var *Smålands karoliner*. Vår verksamhet består av *Wendes Ridande Batteri*, som bevarar traditionerna efter det hästdragna artilleriet. Batteriet uppträder främst med landets enda militära 6-spann (8 cm kanon m/1863). Dessutom finns *Wendes Salutbatteri*; för detta kan särskilt nämnas den årliga saluten vid doktorspromotionen i Lund. Museet har också ett *trossbatteri* som kan ut och laga mat med kokvagn. ■



Bild från den stora sambandsmaterielsamlingen.



På museet finns landets största samling av verktygs- och reservdelssatser.



**Öppethållning, arrangemang etc framgår av vår hemsida [www.artillerimuseet.se](http://www.artillerimuseet.se)**

Museet är anpassat för besökare med funktionshinder, stor parkeringsplats, lekplats med unikt innehåll, butik samt möjligheter för att få kaffe m m.

Vi kan också ge plats för andras arrangemang. Besökare som vill se och uppleva museets permanenta utställningar och årliga tematställningar bör avdela några timmar för detta.

*Vi hälsar alla välkomna till oss!*



I Artillerihallen finns det fantastiska 6-spannet för ridande artilleri 1850 i skala 1:1.